

เรือนจำรัสเซีย (ตอน 1) เรือนจำยุคจักรวรรดิรัสเซีย

วินัย เจริญเฉลิมศักดิ์ นบ. นม.

เรือนจำรัสเซีย ผ่านวิวัฒนาการมาเป็นเวลาหลายศตวรรษจนปัจจุบันย้อนหลังไปถึงยุคแห่งการก่อตั้งอาณาจักร (คริสต์ศตวรรษที่ 8) ยุคอาณาจักรมัสโควี ยุคจักรวรรดิรัสเซีย ยุคสหภาพโซเวียต และ ถึงยุคสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน (คริสต์ศตวรรษที่ 21) โดยที่การนำเสนอเรื่องเรือนจำรัสเซียในบทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเล่าถึงเกร็ดความรู้เล็กๆน้อยๆ เกี่ยวกับ เรือนจำในประเทศที่เคยผ่านการปกครอง ในระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ว่ามีลักษณะและวิธีการปฏิบัติต่อนักโทษอย่างไร โดยเฉพาะระบบเรือนจำ ในยุคจักรวรรดิรัสเซีย ยุคสหภาพโซเวียต และยุคสหพันธรัฐรัสเซีย โดยจะเป็นการ กล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับเรือนจำในยุคต่างๆ เช่น กฎหมายเรือนจำฉบับแรกของรัสเซียในยุคอาณาจักรมัสโควี ประวัติเรือนจำในศตวรรษที่ 17 เช่น เรือนจำ Kresty และเรือนจำ Butyrskaya ระบบเรือนจำซาร์กับการให้นักโทษทำงานในโรงงานหลังคาแดง กฎหมายการปฏิรูประบบเรือนจำในยุคจักรวรรดิรัสเซีย (มาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษเรือนจำรัสเซีย ค.ศ. 1879) ระบบกฎหมายและนโยบายบังคับแรงงาน 1879 และกฎบัตรกักกัน ค.ศ. 191 5 กรณีการปล่อยนักโทษทั้งหมดออกมาจากคุกทั่วประเทศในยุคสหภาพโซเวียต ระบบอาณานิคมแรงงาน ระบบค่ายกักกันแรงงาน ระบบเรือนจำและศูนย์กักกัน และ ระบบกฎหมายเรือนจำในยุคสหพันธรัฐรัสเซีย การบริหารงานเรือนจำและศูนย์กักกันรัสเซียโดยกรมเรือนจำบริการแห่งชาติ (FSIN) ทฤษฎีเรือนจำรัสเซียร่วมสมัย นวัตกรรมเรือนจำรัสเซียร่วมสมัย โปรแกรมกิจกรรมทางศาสนาในเรือนจำ การใช้สิทธิเลือกตั้งในเรือนจำของนักโทษ โปรแกรมบริการเตียงอาบแดดสำหรับนักโทษ โปรแกรมเรือนจำตลาดออนไลน์ชื่อของเยี่ยมผ่านอินเทอร์เน็ต โปรแกรมบริการตู้อบผิวและสปาเพื่อสุขภาพ โปรแกรมอัลตราซาวด์ตรวจสุขภาพ และ โปรแกรมบริการสไกป์ (Skype) การเยี่ยมญาติผ่านภาพวิดีโอ คอนเฟอร์เรนซ์สำหรับนักโทษในยุคสหพันธรัฐรัสเซีย มาพอเข้าใจ โดยสังเขป ดังนี้

➤ เรือนจำยุคจักรวรรดิรัสเซีย

เรือนจำยุคจักรวรรดิรัสเซีย (ค.ศ. 1613-1917) เป็นยุคแห่งการปกครองในระบอบราชาธิปไตย เริ่มนับจากสมัยพระเจ้าซาร์ปีเตอร์มหาราช (ค.ศ. 1682-1725) ถึงสมัยพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 (1894-1917) ข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://www.prison.org/penal/history/doc001.htm> พบว่า เรือนจำรัสเซียอยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ในปี ค.ศ. 1802 โดยมีกรมตำรวจทำหน้าที่ในการบริหารจัดการเรือนจำ และได้มีการย้ายสังกัดจากกระทรวงมหาดไทยไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม ในปี ค.ศ. 1895 โดยจะเป็นการกล่าวถึงประวัติเรือนจำ ระบบเรือนจำ กฎหมายเรือนจำ โดยสังเขป ดังนี้

- ประวัติเรือนจำในยุคจักรวรรดิรัสเซีย

ในยุคจักรวรรดิรัสเซียมีเรือนจำที่สำคัญและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักหลายเรือนจำ เช่น เรือนจำ Kresty (ค.ศ. 1730) และเรือนจำ Butyrskaya (ค.ศ. 1775) ที่มีประวัติการดำเนินงานอยู่ในศตวรรษที่ 17 ดังนี้

- เรือนจำ Kresty

ในปี ค.ศ. 1730 มีการก่อสร้างเรือนจำคลุสตี (Kresty) ตั้งอยู่ในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ประเทศรัสเซีย ข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://writer.dekd.com/cammy/story/viewlongc.php?id=486572&chapter=473> พบว่าเรือนจำคลุสตี เป็นหนึ่งในเรือนจำที่ได้ชื่อว่าเป็นเรือนจำแออัดที่สุดแห่งหนึ่งในโลก มีห้องมืด และการลงโทษอย่างรุนแรง โดยเรือนจำแห่งนี้ได้รับการออกแบบและสร้างห้องขังจำนวน 960 ห้อง สำหรับขังนักโทษ จำนวน 1,150 คน แต่มีการขังนักโทษถึง 12,500 คน ในปี ค.ศ. 1990 ในปัจจุบันประธานาธิบดีรัสเซีย วลาดิมีร์ ปูติน ได้สั่งปิดเรือนจำคลุสตี และทำการดัดแปลงเป็นศูนย์การค้า สถานบันเทิง และ โรงแรม

เรือนจำคลุสตี (Kresty)

- เรือนจำ Butyrskaya

เรือนจำ Butyrskaya หรือ Butyrka ข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://ru.wikipedia.org/wiki> พบว่า เรือนจำ Butyrskaya เป็นเรือนจำที่ใหญ่ที่สุดในกรุงมอสโกเมืองหลวงของรัสเซีย เป็นหนึ่งในเรือนจำรัสเซียที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากที่สุด ตั้งอยู่ในย่านกลางของเมืองตเวียร์ ได้รับการออกแบบก่อสร้าง โดยนาย Matvei Kazakov Butyrskiy สถาปนิกที่มีชื่อเสียงของมอสโก ในปี ค.ศ. 1775 ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เรือนจำได้ถูกดัดแปลงเป็นโรงงานที่ให้นักโทษทำงานตามความต้องการของกองทัพ ปัจจุบันเรือนจำได้ใช้เป็นศูนย์กักกันที่ใหญ่ที่สุดในกรุงมอสโก

เรือนจำ Butyrskaya หรือเรือนจำหอคอยปราสาท Butyrka ภาพในปี 1880

▪ ระบบเรือนจำซาร์

ระบบเรือนจำซาร์ เป็นระบบเรือนจำภายใต้ระบอบการปกครองของพระเจ้าซาร์ ในยุคจักรวรรดิรัสเซีย (ค.ศ. 1894-1917) ส่วนใหญ่จะใช้คุมขังนักโทษการเมือง เป็นการดำเนินงานภายใต้ทฤษฎีลึงโทชเพื่อแก้แค้นทดแทน มีการลงโทษประหารชีวิตและใช้แรงงานหนัก ข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://magazines.russ.ru/ural/2007/12/sas8.html> พบว่า มีการใช้แรงงานนักโทษทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมภายนอกเรือนจำ ตามพระราชกฤษฎีกาของซาร์ ที่ต้องการพัฒนาธุรกิจโลหะในเมืองอีคาเทินเบิร์ก (Yekaterinburg) ที่เรียกว่าโรงงาน “หลังคาแดง” ซึ่งเป็นบริษัทที่ใหญ่ที่สุดในอุตสาหกรรมของซาร์แห่งรัสเซีย ภายใต้ชื่อแบรนด์ “อูรอลดำ” เป็นโรงงานผลิตเหล็กหลังคา ที่มีการผลิตและส่งออกไปจำหน่ายทั่วโลก ในปี ค.ศ. 1922 ภายหลังจากการปฏิวัติ ล้มล้างระบอบซาร์ ได้มีการฟื้นฟูโรงงาน “หลังคาแดง” เพื่อผลิตเหล็กอีกครั้งหนึ่งโดยใช้นักโทษออกไปทำงานวันละประมาณ 500 คน มีการส่งสินค้าไปจำหน่ายยังยุโรปและเอเชียผ่านทางหลวงสายไซบีเรีย - มอสโก มานานหลายทศวรรษ

▪ ระบบกฎหมายเรือนจำในยุคจักรวรรดิรัสเซีย

ระบบกฎหมายเรือนจำในยุคจักรวรรดิรัสเซีย เป็นระบบกฎหมายที่มีรากฐานมาจากระบบกฎหมายเรือนจำยุคอาณาจักรมัสโควี ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 (สมัย พระเจ้าอีวานที่ 1 ค.ศ. 1328 ถึงสมัยพระเจ้าอีวานที่ 4 ค.ศ. 1612 หรือสมัยต้นราชวงศ์โรมานอฟ) เช่น กฎหมายเรือนจำรัสเซียของสมเด็จพระเจ้าซาร์อีวานวาซิลเยวิช ที่ 4 ข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://www.prison.org/penal/history/doc001.htm> พบว่า กฎหมายเรือนจำรัสเซียของสมเด็จพระเจ้าซาร์อีวาน วาซิลเยวิช ที่ 4 เจ้าชายแกรนด์แห่งมอสโก หรือ ที่รู้จักกันว่าอีวานผู้โหดร้าย ยุคอาณาจักรมัสโควี ค.ศ. 1550 เป็นกฎหมายเรือนจำฉบับแรกของรัสเซีย มีการกำหนดลำดับการบริหารเรือนจำภายใต้การดำเนินการของ ซาร์ อเล็กซี Mikhailovich พระราชบิดาของพระเจ้า Peter ที่ 1 นอกจากนั้น กฎหมายเรือนจำในยุคจักรวรรดิรัสเซีย ยังประกอบด้วยกฎหมายเรือนจำต่างๆ ที่สำคัญ เช่น

○ พระราชบัญญัติเรือนจำ 1821

พระราชบัญญัติเรือนจำ ค.ศ. 1821 ข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://magazines.russ.ru/ural/2007/12/sas8.html> พบว่า พระราชบัญญัติเรือนจำ ค.ศ. 1821 เป็นกฎหมายที่เสนอโดยกรมการเรือนจำ กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงาน และการปฏิบัติต่อนักโทษของเรือนจำในจักรวรรดิรัสเซีย เช่น การควบคุมนักโทษ การทำงานของนักโทษ การลงโทษนักโทษ เป็นต้น

○ กฎหมายการปฏิรูประบบเรือนจำ ค.ศ. 1879 และกฎบัตรกักกัน ค.ศ. 1915

กฎหมายการปฏิรูประบบเรือนจำในยุคจักรวรรดิรัสเซีย ได้แก่ กฎหมายการปฏิรูประบบเรือนจำ ค.ศ. 1879 ซึ่งออกโดยสภาแห่งรัฐของรัสเซีย ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษเรือนจำรัสเซีย เช่น การแยกขังในเวลาากลางคืน และ จากแนวทางการดำเนินงานตามกฎหมายดังกล่าว ส่งผลให้มีการสร้างเรือนจำใหม่เพิ่มขึ้น จำนวน 59 แห่ง ในปี ค.ศ. 1895 ทำให้สองในสามของนักโทษรัสเซียได้รับการแยกห้องขังที่สะดวกสบายเพราะแต่ละห้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 8 เมตร ส่วนกฎบัตรกักกัน ค.ศ. 1915 เป็นคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารเรือนจำอาณานิคมแรงงาน ใน จักรวรรดิรัสเซีย เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นในตอนปลายราชวงศ์โรมานอฟ

.....

➤ โปรดติดตาม เรือนจำรัสเซีย (ตอน 2) เรือนจำยุคสหภาพโซเวียต

➤ หมายเหตุ บทความเรื่อง เรือนจำรัสเซียโดยวินัย เจริญเฉลิมศักดิ์ ได้ลงเผยแพร่ในคลังความรู้กรมราชทัณฑ์ ฐานข้อมูลงานวิจัยกรมราชทัณฑ์ ประจำเดือน มีนาคม 2557 เว็บไซต์ <http://www.correct.go.th/blogknowledge/attachments/article>